

Князь С. В.

*д.е.н., професор,
завідувач кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів
Національний університет «Львівська політехніка», Україна;
e-mail: svkniaz@ukr.net*

Другов О.О.

*д.е.н, професор,
проректор ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна
e-mail: oleksiy.druhov@gmail.com*

Федорчак О. Є.

*к.е.н., асистент кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів,
Національний університет «Львівська політехніка», Україна;
e-mail: oleksii.y.fedorchak@lpnu.ua*

Прохоренко В. П.

*аспірант,
ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна;*

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Анотація. Здійснено аналіз наукової літератури за проблематикою аналізу динаміки розвитку банківського сектору в Україні. Проведено аналіз динаміки показників ефективності діяльності вітчизняних банків на основі даних НБУ та АБУ. В результаті доведено, що національний ринок банківських послуг перебуває на етапі рецесії. Кількість банків в Україні за останні п'ять років скоротилась на третину, це призвело до підвищення рівня монополізації. Частка держави у банківській галузі перевищує 50% усього ринку. Доведено, що зростання довіри населення до банківської галузі зумовлено не поліпшенням макроекономічних тенденцій, а націоналізацією найбільших банківських інститутів у країні. Визначено, що подальший розвиток банківської галузі буде відбуватись уповільнено, через високий рівень її концентрації та відносно високий рівень нестабільності національної грошової одиниці.

Ключові слова: банки, динаміка, розвиток, аналіз, Україна.

Формул: 0; рис.: 8; табл.: 0; бібл.: 10.

Kniaz S. V.

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of entrepreneurship and ecological expertise of goods
Lviv Polytechnic National University, Ukraine;
e-mail: svkniaz@ukr.net*

Druhov O.O.

*Doctor of Economics, Prof.
vice-rector, SHEI "Banking University", Ukraine
e-mail: oleksiy.druhov@gmail.com*

Fedorchak O. Ye.

*Ph. D. in Economics,
Associate Professor Department of entrepreneurship
and ecological expertise of goods
Lviv Polytechnic National University, Ukraine;
e-mail: oleksii.y.fedorchak@lpnu.ua*

Prochorenko V. P.

*Ph. D. student
of SHEI «Banking University», Ukraine;*

ANALYSIS OF DEVELOPMENT DYNAMICS OF BANKING SECTOR IN UKRAINE

Abstract. The analysis of scientific literature in the field of analyzing the dynamics of development of the banking sector in Ukraine has been conducted. The dynamics analysis of efficiency indicators of Ukrainian banks has been implemented with accounting the data of National Bank of Ukraine and Association of Ukrainian Banks. As a result, the declining of Ukrainian banking market has been proved. The number of banks in Ukraine has decreased by a third for last 5 years, which has led to an increasing of monopolization. The share of the state in the banking sector exceeds 50% of the total market. The growth of public confidence in the banking industry is not a consequence of an improvement of macroeconomic situation but the nationalization of the largest banking institutions in the country. Further development of the banking industry will be delayed, the reason of it is the high level of concentration and a relatively high level of instability of the Ukrainian exchange rate.

Keywords: banks, dynamics, development, analysis, Ukraine.

JEL Classification: G21

Formulas: 0; fig.: 8; tabl.: 0; bibl.: 10.

Князь С. В.

д.э.н., профессор,

заведующий кафедрой предпринимательства и экологической экспертизы товаров,

Национальный университет «Львовская политехника», Украина;

e-mail: svkniaz@ukr.net

Другов А. А.

д.э.н., профессор,

проректор ГВУЗ «Университет банковского дела», Украина

e-mail: oleksiy.druhov@gmail.com

Федорчак О. Є.

к.е.н., ассистент кафедры предпринимательства и экологической экспертизы товаров,

Национальный университет «Львовская политехника», Украина;

e-mail: oleksii.y.fedorchak@lpu.ua

Прохоренко В. П.

Аспирант,

ГВУЗ «Университет банковского дела», Украина;

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА УКРАИНЫ

Аннотация. Осуществлен анализ научной литературы по проблематике анализа динамики развития банковского сектора в Украине. Проведен анализ динамики показателей эффективности деятельности отечественных банков на основе данных НБУ и АБУ. В результате доказано, что национальный рынок банковских услуг находится на этапе рецессии. Количество банков в Украине за последние пять лет сократилась на треть, это привело к повышению уровня монополизации. Доля государства в банковской отрасли превышает 50% всего рынка. Доказано, что рост доверия населения к банковской отрасли обусловлен не улучшением макроэкономических тенденций, а национализацией крупнейших банковских институтов в стране. Определено, что дальнейшее развитие банковской отрасли будет происходить замедленно, при высоком уровне ее концентрации и относительно высокого уровня нестабильности национальной денежной единицы.

Ключевые слова: банки, динамика, развитие, анализ, Украина.

Формул: 0; рис.: 8; табл.: 0; библи.: 10.

Вступ. Аналізування економічної ефективності фінансового сектору є складним завданням, що базується на пошуку та реалізації об'єктивних способів визначення рівня успішності окремого суб'єкта фінансової діяльності та фінансового сектору загалом. Дана проблема особливо актуальна для України, оскільки результати діяльності вітчизняного

фінансового сектора є нестабільними та часто збитковими через девальвацію валютного курсу, високий рівень інфляції, відсутність можливостей для диверсифікації довгострокових фінансових інструментів, недовіру населення до фінансових інститутів.

Враховуючи зменшення кількості фінансових установ та націоналізацію ключових гравців фінансового сектору, ймовірним є припущення про підвищення рівня монополізації вітчизняної фінансової галузі, яка супроводжується концентрацією та перерозподілом капіталу між учасниками фінансового сектору. Таким чином, необхідність аналізування фінансового сектору є надзвичайно актуальною, особливо з метою прогнозування результатів його функціонування у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми динаміки розвитку банківської галузі в Україні широко розглядаються серед вітчизняних науковців. В основному, ці питання стосуються методичних та теоретичних проблем. Так, до вчених, які присвятили свої роботи вирішенню методологічних наукових завдань щодо підвищення рівня ефективності банківських установ, слід віднести Барановського О. [1], Дмитрова С. [3], Коваленко В. [4], Масленчиков Ю. [7, 8]. Ці та інші дослідники широко досліджують проблеми управління банками в умовах нестабільної економічної та політичної ситуації. Головним предметом їх зацікавлення виступає методологія та нормативно-правове забезпечення діяльності банківських установ.

Крім цього, у науковій літературі значну увагу приділено питанням державного регулювання та розвитку банківського сектору на макрорівні. До вчених, які розглядали проблеми управління банками з точки зору удосконалення державної регуляторної політики слід віднести Бахолдіна А. [2], Конопатську Л. [5], Козюк В. [6]. Ці науковці досліджували проблеми нормативно-правового забезпечення та формували власні пропозиції щодо розвитку державного регулювання банківського сектору.

Одним із вагомих напрямків, якому присвячено чимало наукових робіт, є проблеми підвищення ефективності функціонування банківського сектору шляхом удосконалення системи прогнозування та прийняття рішень у інвестиційній сфері. До науковців, які займались вирішенням цих проблем слід віднести Науменкову С. [9], Бець М. та Георгіаді Н. [10]. Проте детальний аналіз результатів діяльності банків за останні роки так і не був представлений у проаналізованих літературних джерелах. Це зумовлює вибір зазначеної теми дослідження, яка дозволить визначити актуальну динаміку розвитку банківських установ в Україні та дати загальну оцінку трендам, які притаманні для цього сектору економіки.

Результати дослідження. Аналізування сучасного рівня економічної ефективності стратегії розвитку фінансового сектору в Україні розпочнемо із дослідження об'єктивності та коректності застосовуваного інструментарію. Приведемо приклад аналізування стану розвитку фінансового сектору на основі аналізування та прогнозування динаміки активів комерційних банків України. На рис. 1 представлено динаміку активів комерційних банків України за період 2005-2016 рр.

Як бачимо з рис. 1, динаміка активів комерційних банків України за період 2005–2016 рр. є зростаючою, проте темпи зростання уповільнюються, що в умовах девальвації національної грошової одиниці характеризує сучасну банківську систему України, як таку, що знаходиться на етапі занепаду.

Динаміка сукупного обсягу зобов'язань вітчизняних банків протягом періоду 2000-2016 рр. характеризувалось нестабільною тенденцією та була зростаючою до 2014 р. З 2014 р. до 2016 р. національна економіка знаходилась на етапі рецесії, що відбивалось на динаміці активності фінансових інститутів, у тому числі банків. Динаміка сукупного обсягу зобов'язань представлена на рис. 2.

Як бачимо з рис. 2., найбільші темпи зростання зобов'язань банківської сфери спостерігались протягом 2005–2008 рр. включно. Саме на цей період припав найбільш «піковий» етап розвитку національної економіки. Динаміка росту зобов'язань у даний період часу пов'язана із зростанням економічної активності в Україні і не тільки. Глобальна фінансова криза 2008–2009 рр. несприятливо позначилась на більшості індустріальних країн, проте якщо говорити про Україну, то для неї наслідки даної кризи відчутні й досі, оскільки фінансова активність вітчизняних банків перманентно зменшується.

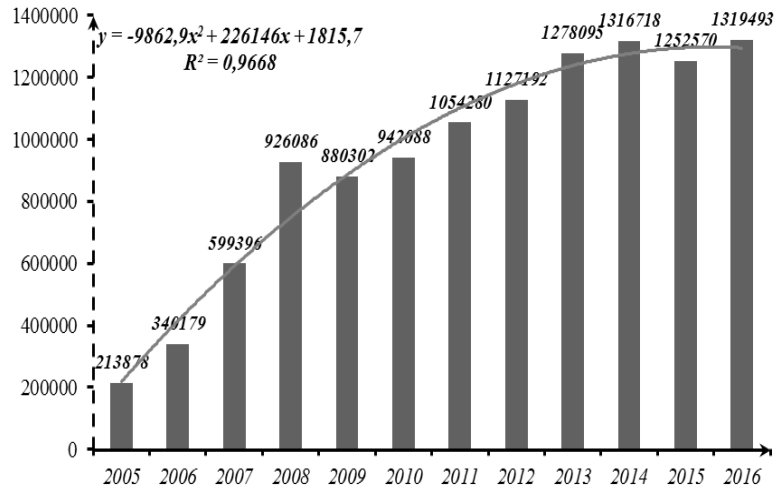

Рис. 1. Динаміка активів комерційних банків України за період 2005–2016 рр. включно, млн грн
Примітка: побудовано дисертантом на основі даних НБУ

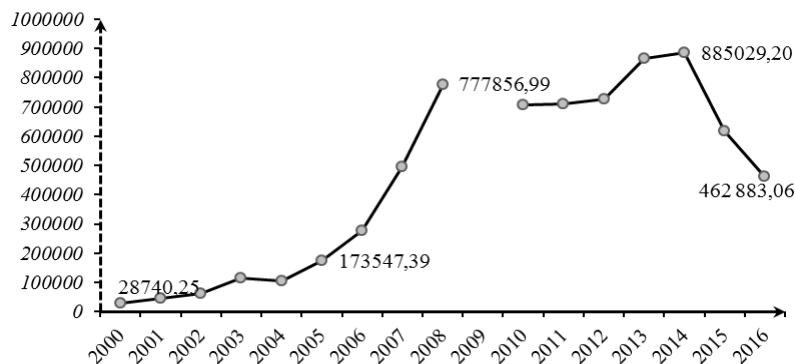

Рис. 2. Динаміка сукупного обсягу зобов'язань українських банків за період 2000–2016 рр., млн грн
Примітка: побудовано за даними Асоціації банків України.

Вагомим показником, який характеризує успішність банківської сфери є також власний капітал, динаміка якого відображає «приплив» або «відплив» багатства у даний сектор. Тому для більш повної картини на тлі розгляду динаміки зобов'язань доцільним є дослідити тенденції, що притаманні для власного капіталу (рис. 3).

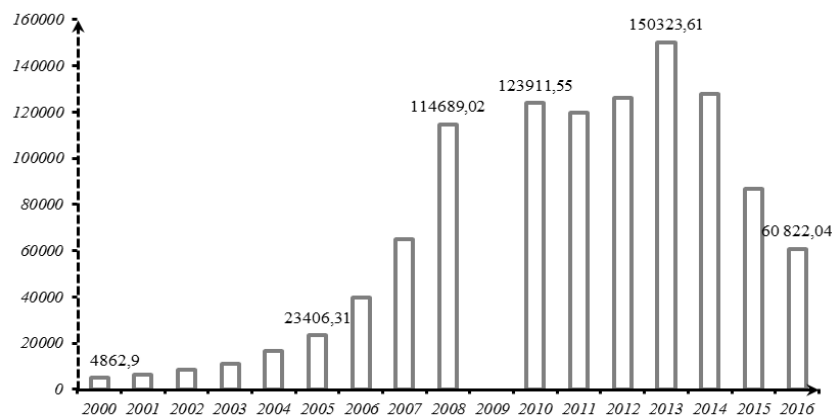

Рис. 3. Динаміка сукупного значення власного капіталу українських банків за період 2005–2016 рр. включно, млн грн
Примітка: побудовано за даними Асоціації банків України.

З рис. 3 бачимо, що між динамікою власного капіталу та зобов'язань спостерігається висока кореляція, що свідчить про зниження активності вітчизняних банків під впливом

якого погіршилися показники їх успішності. Так, обсяги власного капіталу українських банків зростали протягом 2000–2008 рр., у 2009 р. агрегована інформація про даний показник не публікувалась. Проте, найбільше значення обсягів власного капіталу спостерігалось у 2013 р., який, як це не дивно, не був роком найбільшої успішності для української економіки, адже у цей час, продовжувалась девальвація національної грошової одиниці та відбувались військові дії на Сході України. Враховуючи те, що гривня знецінилась приблизно у чотири рази, можна підсумувати, що сукупне значення обсягу власного капіталу українських банків у 2016 р. є меншим ніж значення даного показника у 2005 р. Таким чином, протягом 2009–2016 рр. відбувався «відтік» капіталу із банківської сфери в Україні.

Серед причин спаду економічної активності у сфері банківської діяльності в Україні слід віднести таке:

- 1) девальвація національної грошової одиниці;
- 2) зменшення фінансової активності суб'єктів господарювання в умовах економічної стагнації та нестабільного політичного середовища;
- 3) монополізація багатьох секторів вітчизняної економіки, що зумовлено скорочення активності підприємств та збільшення впливу великого бізнесу через посилення концентрації ресурсів і капіталу;
- 4) високий рівень недовіри населення до сфери фінансів, що зумовлено несприятливим для нього досвідом співпраці з банками у 90-х рр.

Для обґрунтування наведених вище причин рецесії у сфері банківських послуг дослідимо динаміку обсягів кредитів і депозитів, яка спостерігалась протягом 2000–2016 рр. Тенденція, яка спостерігалась для депозитів, що приймалися українськими банками протягом аналізованого періоду є корельованою із динамікою зобов'язань та власного капіталу. Зростання обсягу депозитів відбувалось швидкими темпами з 2005 р. до 2008 р. Починаючи з 2010 р. динаміка цього показника була нестабільною. Крім того, упродовж 2014–2016 рр. спостерігалось скорочення обсягів депозитів. Найбільшим обсягом депозитів українські банки володіли у 2013 р. Динаміка обсягів депозитів, які прийняли вітчизняні банки протягом досліджуваного періоду зображена на рис. 4.

Варто зазначити, що структура виданих депозитів змінювалась протягом досліджуваного періоду. Частка депозитів залучених від фізичних осіб значно зростала і навіть переважала депозити отримані від юридичних осіб. Дана тенденція представлена на рис. 5. Так, починаючи з 2008 р. співвідношення між депозитами від юридичних і фізичних осіб практично вирівнялась. А вже у 2010 р. почала оприлюднюватись інформація про те, що обсяг депозитів від фізичних осіб значно зріс у порівнянні із депозитами юридичних осіб. Це може бути зумовлено скороченням прибутковості вітчизняних суб'єктів господарювання, а також приховуванням фінансових надходжень.

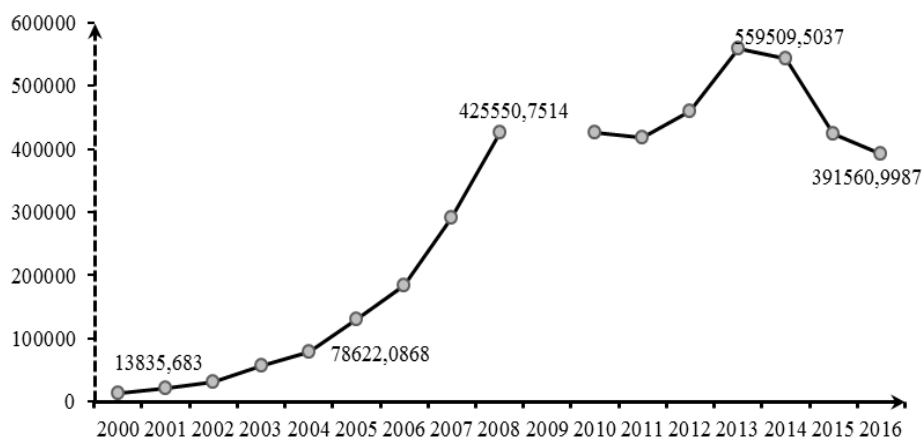

Рис. 4. Динаміка залучених українськими банками депозитів за період з 2005 по 2016 рр. включно, млн грн
Примітка: побудовано на основі даних Асоціації банків України.

Враховуючи те, що протягом 2009–2016 рр. співвідношення між депозитами від фізичних осіб та від юридичних осіб залишалось більшим одиниці, а обсяг виданих депозитів скорочувався, можна відзначити, що в умовах економічної рецесії юридичні особи відмовлялись розміщувати свої кошти на депозит.

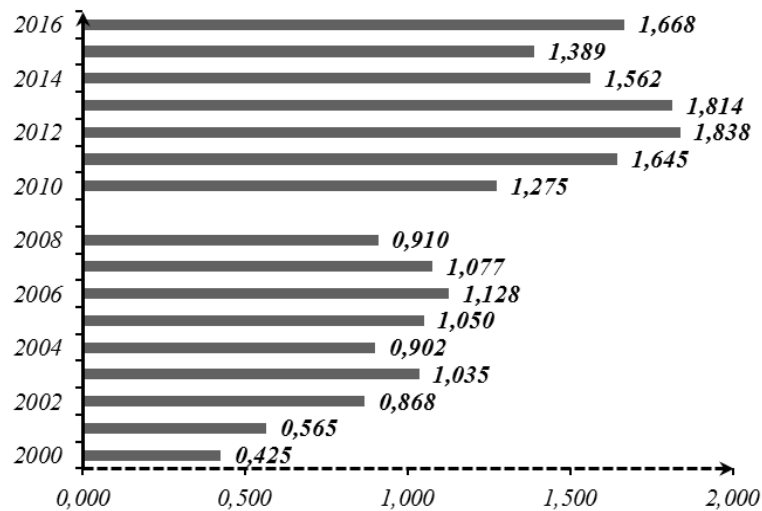

Рис. 5. Динаміка співвідношення між обсягом депозитів, виданих фізичним і юридичним особам за період з 2000 по 2016 рр., част. од.

Примітка: побудовано на основі даних Асоціації банків України; співвідношення розраховано як відношення обсягів депозитів, отриманих від фізичних осіб до депозитів, отриманих від юридичних осіб.

Скорочення частки депозитів від юридичних осіб у депозитному портфелі банків може бути зумовлено наступними причинами:

- скороченням бізнес-активності на час кризи;
- зменшенням кількості підприємств протягом 2000–2016 рр.;
- зниженням довіри до фінансової сфери;
- девальвацією національної грошової одиниці, що зумовило прийняття рішення на користь інвестицій в оновлення бізнесу та застосування вільних коштів, а не розміщення їх на депозити, рівень процентних ставок за якими не завжди достатній для захисту капіталу від інфляції;
- приховуванням фінансових надходжень та «тінізацією» економіки;
- конвертацією грошей у менш ліквідні, але більш надійні фінансові інструменти, наприклад нерухомість, дорогоцінні метали, іноземну валюту тощо;
- концентрацію банківської сфери, що зумовлено закриттям банків під час кризи 2008–2009 рр., яка призвела до погіршення конкуренції та зменшення депозитних ставок.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що головною причиною відтоку капіталу з банків є те, що юридичні особи, які є більш фінансово грамотними у порівнянні з фізичними особами в умовах девальвації гривні прийняли рішення інвестувати доходи, а не зберігати їх від інфляції шляхом депозитів. Іншою вагомою обставиною, яка вплинула на поглиблення фінансової кризи в Україні є те, що в умовах рецесії для більшості галузей спостерігалась консолідація капіталу і ресурсів «в руках» великого бізнесу, який міг дозволити собі тимчасові збитки заради панівного становища на ринку у майбутньому. Так, за даними Світового банку рівень тінізації економіки України починаючи з 2009 р. не опускався нижче рівня 58 %, а кількість малих підприємств, які функціонували в Україні, протягом 2010–2014 рр. зменшилась на 9,13%, а для середніх підприємств скоротилась на 24,19%. Враховуючи дані тенденції можна підсумувати, що концентрація капіталу та закриття малих і середніх підприємств спричиняють скорочення депозитів юридичних осіб. На рис. 6 зображено динаміку загального обсягу кредитів, які видані українськими банками протягом 2000–2016 рр.

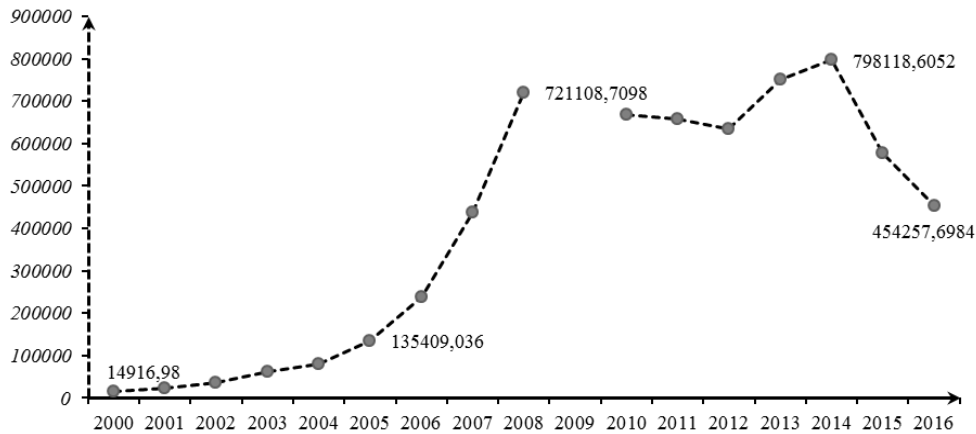

Рис. 6. Динаміка загального обсягу кредитів виданих банками України за період з 2005 по 2016 рр. включно, млн грн
Примітка: побудовано на основі даних Асоціації банків України.

Відтік депозитів з банків України негативно позначився на динаміці кредитування юридичних і фізичних осіб, що поглибило економічну кризу в Україні, оскільки обмежило пропозицію капіталу. Як бачимо з рис. 6, динаміка обсягів кредитів, виданих вітчизняними банками протягом досліджуваного періоду, є корельованою із динамікою інших показників діяльності банків. Єдина відмінність полягає у тому, що найбільший обсяг кредитів був виданий у 2014 р., що зумовлено тим, що у 2013 р. банки отримали найбільший обсяг гривневих депозитів за період з 2000 р. до 2016 р.

Відзначимо, що у кредитному портфелі українських банків домінують кредити видані юридичним особам, що свідчить про те, що банки відіграють роль «розподільвача» коштів від фізичних осіб до юридичних, тим самим забезпечуючи кругообіг капіталу між різними сферами національної економіки. Якщо дослідити співвідношення між динамікою кредитів виданих фізичним особам, юридичним і міжбанківськими кредитами, то можна підсумувати, що частка останніх є найменшою, що свідчить про те, що вітчизняні банки практично не кредитують одне одного і не схильні залучати капітал. Головним джерелом коштів для них виступають депозити і комісійний дохід. Це свідчить про низький рівень міграції капіталу, а отже, низький рівень розвитку ринкових відносин та ринків капіталу в Україні. Динаміка трьох напрямів кредитування є корельованою та відповідає стану розвитку економіки в цілому. На рис. 7 відображено динаміку кредитів, виданих фізичним і юридичним особам, а також динаміку міжбанківських кредитів за період 2000–2016 рр.

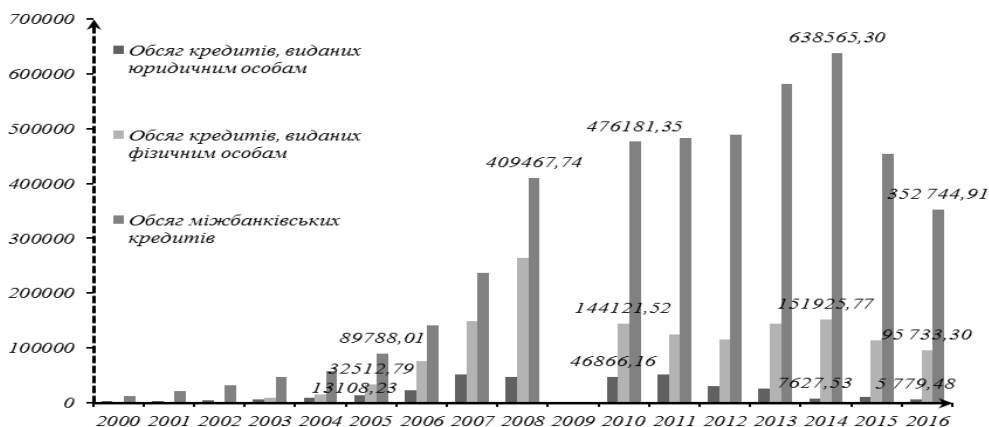

Рис. 7. Динаміка кредитів виданих фізичним і юридичним особам, а також міжбанківських кредитів за період з 2005 по 2016 рр. включно, млн грн

Примітка: побудовано на основі даних Асоціації банків України; йдеться про всі фізичні та юридичні особи, які позичали кошти у банків, які є членами Асоціації банків України.

Протягом 2011–2016 рр. спостерігалось безперервне скорочення міжбанківського кредитування, що у порівнянні із динамікою обсягів кредитів, які видаються юридичним і фізичним особам є незвичним і свідчить про скорочення взаємодії між банками. Стабільне зменшення обсягів міжбанківських кредитів протягом 2011–2016 рр. також може бути зумовлено зменшенням кількості банків та посиленням консолідації фінансового сектору. Проте для більш повного аналізування причин скорочення фінансової активності українських банків необхідним є дослідити відношення між кредитами і депозитами, шляхом аналізування динаміки їх зміни упродовж 2000–2016 рр. На рис. 8 зображено динаміку темпів росту обсягів депозитів і кредитів за аналізований період.

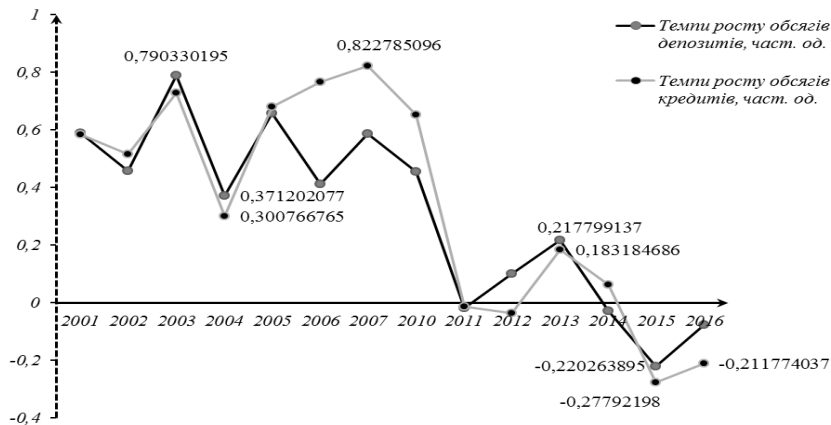

Рис. 8. Динаміка темпів росту обсягів виданих кредитів і залучених депозитів українськими банками за період з 2005 по 2016 рр. включно, част. од.

Примітка: розраховано дисертантом на основі даних Асоціації банків України

З рис. 8 бачимо, що динаміка темпів росту обсягів виданих кредитів і залучених депозитів для вітчизняної банківської сфери є негативною, що свідчить про скорочення активності українських банків, що в цілому негативно позначилось на національній економіці. Судячи із тенденції, яка спостерігалась протягом 2015–2016 рр. у 2017-му р. слід очікувати зростання обсягів кредитування та збільшення обсягів прийнятих депозитів. Крім того, слід зазначити, що динаміка темпів росту обсягів депозитів залучених вітчизняними банками є більш нестабільною ніж для темпів росту обсягів виданих кредитів. Це може свідчити про те, що скорочення фінансової активності банків зумовлено «відтоком» депозитів та недовірою населення до фінансової системи загалом.

Висновки. Таким чином, на основі дослідження показників діяльності банків, як ключових гравців фінансового сектору, можна відзначити, що для банківського сектору в Україні на сучасному етапі його розвитку характерні такі тенденції:

- підвищення монополізації та концентрація ринку;
- низький рівень прибутковості;
- високі темпи зростання інвестицій у цінні папери і скорочення вкладень у довгострокові активи (банківські метали, депозити);
- на фінансовому ринку діє політика «кількісного покращення» зі сторони національних регуляторів.

Останні 5-ть років були найгіршими з точки зору прибутковості для фінансового сектору у порівнянні із результати його діяльності у 2001 р. Криза 2009 р. мала руйнівні наслідки для банківського сектору, спричинивши скорочення кількості учасників фінансових ринків. Зросла їх сконцентрованість, що посприяло послабленню конкурентних умов. Різке підвищення облікових ставок у 2008–2010 рр., поглибило фінансову кризу в Україні, оскільки скоротило пропозицію капіталу на ринках, тоді коли він був найбільше потрібен. Темпи інфляція, яку мала би гальмувати політика уряду і НБУ із зменшення обсягу грошей в економіці, різко зросли, що спричинило девальвацію і погіршення кредитно-інвестиційної позиції банків, особливо на ринку гривневих кредитів. Окрім того зросла заборгованість позичальників перед банками, особливо у сегменті валютних кредитів.

Література

1. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // *Економіка і прогнозування*. – 2006. – № 1. – С. 7–26.
2. Бахолдин А. А. Финансовая стабильность, денежно-кредитная политика и банковские риски / А. А. Бахолдин. – *Финансы и кредит*. – 2007. – № 5 (245). – С. 59–61.
3. Дмитров С. Моделивання оцінки ризиків використання послуг банків з метою легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму / С. Дмитров, О. Меренкова, Л. Левченко // *Вісник Національного банку України*. – 2009. – № 1. – С. 54–59.
4. Коваленко В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи : монографія / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
5. Конопатська Л. Деякі питання регулювання банківської діяльності в період світової економічної кризи / Л. Конопатська, К. Раєвський // *Вісник Національного банку України*. – 2010. – № 2. – С. 22–27.
6. Козюк В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності / В. Козюк // *Вісник Національного банку України*. – 2007. – № 4. – С. 34–39.
7. Масленченков Ю. С. Системное и ситуационное управление банковской деятельностью / Ю. С. Масленченков, Ю. Н. Тронин // *Бизнес и банки*. – 1998. – № 3. – С. 2.
8. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке. Технология финансового менеджмента клиента / Ю. С. Масленченков. – М. : Перспектива, 1997. – Кн. 3. – 158 с.
9. Науменкова С. В. Формування нової фінансової архітектури: основні питання та можливі виклики для України / С. В. Науменкова // *Вісник Національного банку України*. – 2010. – № 1. – С. 8–13.
10. Федорчак О. С. Формування оптимального інвестиційного портфеля на фондовому ринку України / О. С. Федорчак, М. Т. Бець, Н. Г. Георгіаді // *Актуальні проблеми економіки*. – 2016. – № 8. – С. 361–372.

Стаття надійшла до редакції 09. 09.2017

©Князь С. В., Другов О.О.,

Федорчак О. С., Прохоренко В. П.

References

1. Baranovskyi, O. I. (2006). Bankivska bezpeka: problema vymiru [Banking security: the measurement problem]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economy and forecasting*, 1, 7–26 [in Ukrainian].
2. Bakholdyn, A. A. (2007). Fynansovaia stabylnost, denezhno-kredytnaia polytyka y bankovskye risky [Financial stability, monetary policy and bank risks]. *Fynansy i kredit – Finance and credit*, 5, 59–61 [in Ukrainian].
3. Dmytrov, S. (2009). Modeliuvannia otsinky ryzykiv vykorystannia posluh bankiv z metoiu lehalizatsii kryminalnykh dokhodiv abo finansuvannia teroryzmu [Modeling the assessment of the risks of using the services of banks to legalize criminal incomes or terrorist financing]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 1, 54–59 [in Ukrainian].
4. Kovalenko, V. V., & Krukmal, O. V. (2007). *Antykryzove upravlinnia v zabezpechenni finansovoi stiiikosti bankivskoi systemy [Anticrisis management in ensuring financial stability of the banking system]*: monograph. Sumy: UABS NBU [in Ukrainian].
5. Konopatska, L., & Raievskiy, K. (2010). Deiaki pytannia rehuliuвання bankivskoi diialnosti v period svitovoi ekonomichnoi kryzy [Some issues regulating banking activity during the global economic crisis]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 2, 22–27 [in Ukrainian].
6. Koziuk, V. (2007). Monetarni aspekty rozvytku pohliadiv na problemu zabezpechennia hlobalnoi finansovoi stabilnosti [Monetary Aspects of Development of Views on the Problem of Ensuring Global Financial Stability]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 4, 34–39 [in Ukrainian].
7. Maslenchenkov, Yu. S. & Tronyn, Yu. N. (1998). Systemnoe y sytuatsyonnoe upravlenye bankovskoi deiatelnosti [System and Situational Management of Banking Activities]. *Byznes y banky – Business and banks*, 3, 2 [in Ukrainian].
8. Maslenchenkov, Yu. S. (1997). *Fynansovyi menedzhment v kommercheskom banke; Tekhnolohiya fynansovoho menedzhmenta klyenta [Financial management in a commercial bank; Technology of financial management of the client]*. Moskva: Perspektiva. (Vol. 3) [in Russian].
9. Naumenkova, S. V. (2010) Formuvannia novoi finansovoi arkhitektury: osnovni pytannia ta mozhyvi vyklyky dlia Ukrainy [Formation of a New Financial Architecture: Key Issues and Possible Challenges for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 1, 8–13 [in Ukrainian].
10. Fedorchak, O. Ye., Bets, M. T., & Heorhiadi, N. H. (2016). Formuvannia optymalnoho investytsiinoho portfelia na fondovomu rynku Ukrainy [Formation of an Optimal Investment Portfolio in the Ukrainian Stock Market]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current Problems of Economics*, 8, 361–372 [in Ukrainian].

Received 09.09.2017

©Kniaz S. V., Druhov O.O.,

Fedorchak O. Ye., Prochorenko V. P.